

Megjelenik reggeli és esti kiadásban, tehát
mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 10 ft, félre 5 ft 50 kr., évnegyedre
3 ft, egy óra 1 ft. — Az esti kiadás külön kül-
désért a vidékre: Egész évre 1 ft 50 kr., fél-
évre 80 kr., évnegyedre 50 kr., egy óra 20 kr.

Szerkesztői szállás: belső-tordautó 122. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet
hátsó részében.

KOLOSZVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ES KOZGAZDASZATI LAP.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 1-ször
7 kr. 2-ször 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés
után 30 kr. bélyegdíj. — Hirdetések felvételnek:
Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László
könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (Király-
utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstei és Vogler-
nel (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelk Alajosnál (Woll-
zeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent,
Nyititási cikkek:

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szer-
kesztőséghez címzendők. — Előfizetések s hir-
detési díjak a vidékről a szerkesztőséghez, hely-
ben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

Visszapillantás a katolikus auto-
nom congressus művére.

Pest, márcz. 31.

L. A katolikus congressus heteken át tartott
tanácskozásai tegnap értek véget. A tárgyalások
hosszadalmassága miatt meg sem kíséreltem azokról
rendszeres tudósításokat küldeni e becses lap szá-
mára. Hanem ép azért, mivel a részletes vitákat
nyomról-nyomra nem kíséreltem, nem kísérelhettem,
szükséges visszapillantani a congressusi többség
művére s érinteni azon alapelveket, melyekre a több-
ség az autonómia épületét fektetni szándékozik.

Ismerve a tárgy nagy fontosságát, horderejét,
szövevényes voltát, mi azok közé tartozunk, kik
gyökeres megoldást nem is reméltek; hanem
annyit mégis vártunk, hogy a 8 millió katolikus
által sovárgott czél felé legalább pár lépést — ha-
tározottan előre tehetünk.

Sajnos, de be kell vallanunk, hogy a többségi
munkálattal szemben e szerény kívánság is füstbe ment.

A katolikus congressusban is észlelhetjük
azt, hogy a hatalom ritkán hajlandó joggal vagy
jogtalanul, de tétleg birt hatásköréből valamit
önként feladni.

A hierarchia és az ó-conservatív elem kézfo-
gása vitte ezuttal is oda a dolgot, hogy a kevésbbé
mérsékelték így kiáltnak fel: a többség megmu-
tatta: „milyen az autonómia, mely egyáltalán elfo-
gadhatlan;“ a tulzók meg reá mondják: ez
„tökéletes kijátszása a katolikus hívek jogai-
nak és lealacsonyítása a világi elemnek.“

Mi e két szempontból egyiket sem valljuk a
magunknak: határozott előre haladást bár meny-
nyire szeretnők azt jelezni — nem látunk, hanem
visszaesést sem constatálhatunk, mivel még csak a
dolog kezdeténél vagyunk.

Hogy a hatalom tényleges gyakorlói nem
mutatkoztak hajlékonyoknak, a kiegészítésre ké-
szeknek, oly mérvben, mint azt mi tőlük vártuk —
ez tagadhatlan; ám de a merev tagadás terét né-
mileg kerültek. Már e csekélység is nyereségynek
tűnik fel előttünk, látva, hogy a korszellem által
leleplezett előítéleteket hogyan igyekeztek bár ke-
vés sikerrel tetszetőssé tenni.

Ha a katol. autonómia kérdésének tárgyalása
a congressus termében ért volna véget, oh! ak-
kor mi is azt mondanók: nem sok jót várhatunk.
Miután azonban az itt lefolyt tanácskozás és hatá-

rozat-hozatal csak kezdete volt az eszmecserének,
a kisebbség javaslatában lefektetve nem fognak
elhagyni a pusztában, hanem a nyilvánosság fo-
ruma előtt, a napi sajtóban lesznek ismét felkarolva.
Lehet, hogy a bibliai leányzó, ennek dacára egy
ideig elalszik, de hiszszük, hogy fel fog ébredni,
fel fog ébresztetni.

A congressusi többség munkálata az állam
eddig befolyását, az egykor uralkodó kathol. egy-
ház ügyei körül és felett — egyszerűen és egye-
nesen a főpapságra akarja átszállítani. Ez a szándék,
így papíron, §-lyekbe burkolva megállhat; de ha
szintén sikerülne is azt az életbe átültetni, kérés-
zele lesz, mit ép e hatalom kezelői fognak legelőbb
belátni, miután az illető érdekek védelmére, a mai
korban gyengéknek fogják találni a néhány kivá-
lasztott vallait. A garantált hiányát átérve, való-
színűleg ekkor magok is ott keresendik a támoga-
tást, hol az, ez időszertit egyedül feltalálható: a
katolikus hívek millióinak mellettük való sora-
kozásában, ez meg végtére is, csak egy valódi au-
tonómia árán fog ám megadni. Nézetünk szerint
ez a tapasztalás fogja legjobban egyengetni a na-
gyobb engedeékenység útját, jobban, mint azt Bartal
és társainak ékes beszédei, meggyőző érvei tehettek.

Mert hát, ki állhat jól arról, hogy egyházi va-
gyonunk milliói nem képezendik-e egy közel évti-
zed Eris-almáját? És ekkor, talán az állam obli-
gat protectoratusa nélkül képesek lennének a hier-
archia vezérei, sereg nélkül megállni a szellemi
harcot? Szabadjon nekünk ebben kétkedni, s
szabadjon hinnünk azt is, hogy e részben, már ök
is elérkezvén a „bizonyos quota“ állapontjára,
nemsokára a méltányosság nagyobb mértékétől
sem fognak visszariadni; mert ha igaz is az, mint
főlebb is említettük, hogy a hatalom jószántából ritkán
ad fel birt jogköréből valamit, de az is elvitathatlan,
hogy az ökö hatalom kész oda engedni a keve-
sebbet ma, ha látja, hogy máskülönbén holnap
többet vesznek, és pedig vesznek, vehetnek azok,
kiknek erre hatalmuk is van, de joguk se hiányzik,
csupán rövid időre vonatván az kétségbe.

A katolikus hívek jelenleg gyakorolt auto-
nómia jogai nagyon szerény mértékben elférnek.
Erre ugyan azt szokták mondani ama magas polcz-
ról: hja! ez a sorsa, elrendeltetése a „tanuló egy-
háznak;“ hanem nem felelünk, hogy ez a tanuló
egyház is olyan mint a deák: lehet belőle több
is, ha nem is épen minden.

szünk Szász Gerőnek ez alkalomra írt következő
sikerült prólogját szavalta:

PROLOG.

Írta: Szász Gerő. Előadta: E. Kovács Gyula.

Nagy ünnep ez...! Szent ház e csarnok itt!
Hahogy belépsz: alázd meg büszke főd:
Megilleti az idők látnokit,
Kik építék, hajh, ötven év előtt!
... Nem pompa, fény adhat dísz e napnak:
Csak a szívnek tiszta érzelmek kell; —
Azokért, kik régen elhamvadtak,
E szent napon a hálát ünnepel!

Meghaltak ök! De sirjuk feltárul;
Köztünk, velünk, bizony újra élnek:
Hallgatni a Muzsák ajakáról
Édes szavát Árpád nemzetének.
Hallgatni e búvárbáj hangot,
Mely, a mig él, e nép nem veszthet el;
Melynél szebbet Isten nem adhatott:
— E szent napon szép nyelvünk ünnepel!

Egy-egy virág mindaz, mit kifejez:
Mámorba ejt, és gyönyörbe szédít:
Most felragad a menynek üdvéhez;
Majd, hallod a kárhozott nyögését.
Mert eszkoze ama hatalomnak,
Mely megaláz, vagy az égig emel:
S itéletén mind-mind meghajolnak...
— E napon a költészet ünnepel!

S minő a mez, a melybe megjelen!?
— Magad vagy az: feledve, azt hiszed;
Ott és a köny a siró szép szemem,
S mosolyt ha látsz: úgy véled, — a tied!
Ha bú emészt: itt vár részvét, vigasz;
Boldog ha vagy: örülni van kivel;
Játék csupán, s mégis örök-igaz:
— E házban a művészet ünnepel!

Oh, mennyi gond, és mily inség átka
Győrtte, míg a bolcsót elhagyá:
Néklözés volt csak jó barátja,
S ennek karján izmosodott naggyá!
... Mert, idegen kivet szép hazánkbold;

Azután, az „ecclesia docens“ nagy tömegének
állapota sem irigylendő, a melyen pedig a kath.
congressusi többség műve nem igen siet segíteni.

E szerint a nyilvánosság szabad légén, s a
vallási egyenjogúság földjén sorakozott férfiaknak
hatalmas segélyre lehet számítani még a „tanuló
egyház“ kebeléből is, mihelyt erőlesen felkaro-
landják azon szabad eszméket, melyekkel a con-
gressusi teremben nem sikerült a jogvissza-
szerzés zárait megnyitni: addig fog a katolikus
értelmiség és alsóbb papság az önkormányzat ne-
vében kopogtatni, zörgetni, míg végre is megnyit-
tatik nekik, meg kell hogy nyitassék, ha mindjárt
már holnap a püspöki mindenhatóság állhatna az
ajtó mellé.

Különbén erre a többségi operaturnak még más
fures megpróbáltatások is várnak. A felelős kor-
mány elebe fog az adatni. Már most e felvilágosult
államférfiak ismerik az önkormányzat körét, kor-
szerű igényeit; a congressusi vitákból kivethették a
szabadelvű töredék nézeteit is, és tudják, hogy a
hívek és az elhanyagolt állapotban sanyol alapság
óhajtásai e részben hova és mire irányulnak.

Nem képzelhetjük tehát azt, hogy kormányunk
e mű mellett lépjen sorompóba a parlament előtt;
a törvényhozás termében pedig sokkal nagyobb a
világosság, mintsem az, úgy mint van keresztül-
esuzhatna.

Sok szem többet lát! Ha a parlamentben so-
rolandják elő honatyáink azon érveket, melyek csak
imént szavaztattak le a congressusi teremben, —
talán nem lesz optimizmus azon fölvetés, hogy a
törvényhozás nyilatkozatai nagyobb hatással
lesznek még a nagyhatalmokra is, mint a midőn
csak egy töredék szállt mellettük síkra.

Addig is gyakoroljuk a türelem erényét: az idő
nemesen csalódásokat hoz, de gyümölcsöket is érlel.

Figyeljünk a szomszédokra!

(KNG.) Egy bukaresti eredeti tudósításban azt
olvassom, hogy remélhetőleg az aldunai vihar el-
vonuland.

E feloldást még most mi sem támogatja.

A legújabb táviratok szerint Austria-Magyarország,
Italia és Törökország, sőt Bismarck is abban egyeztek
volna meg, hogy esetleg magyar-osztrák és török csa-
patok szállják meg a Dunafejedelemségeket. Egy másik
távirat pedig arról értesít, hogy a porta Sinopot nagyhaddal
kikötővé alakíttatja át, itt fogja építtetni első rangu pán-

Ösünk sirját a vad gyom verte fel...

— Az áldozat, im, ma mégis lángol.

— Ma a haza-szeretet ünnepe!

Örizz hazám — mint a szemed fényét —

El ne oldsz ezt az égi lángot;

Mig szivedben lesz ez érzés: megvéd;

Ha ez kihál: kiálszik világod!

— Egy porszemet áldozd fel a szépnék,

Mint nagy ösnek tettek életükkel; —

S szólni fognak hosszú ezred-évek:

„A magyar nép méltó a ünnepe!“

E költemény szépségeit Kovács erőtéljes és lelke-
sedett előadása által teljesen érvényesítette; a közönség
a költői eszméktől áthatva zajos tapsba tört ki. Erre a
háttérben egy függöny felgördült és a szinagazgató Fe-
hérvári által remekül összeállított Apotheosis, alle-
goriai képlet tűnt elő, melynek három szakaszában a
„hazánk kora“, a „nemzeti irodalom fölvirágzása“ és a
„magyar Tháliának 1821-ben emelt első oltár“ volt ér-
zéltve. Tudjuk, hogy nemzetünk a mult század végéig
inkább a hazai föld védelmével foglalkozott, s nemzeti
irodalmunk csak a jelen század elején kezdett fejlődni.
A balra eső első kép tehát az előbbi, a jobbra eső az
utóbbi kora ábrázolta, melyben Kármány és Kisfaludi
alakjai valának szemléltethetők. A közép kép a kolozsvári
színház 1821-ki monoklatát ábrázolta, a mint azt Tha-
lia megkoszoruzza, körülállva Néb Mari és Göde
István által, kik 1821-ben színházuk megnyitására
az akkor működő színtársulatnak tagjai voltak. E fölött
egy más, hasonlóképp megpölyt szépen sikerült képlet
tűnt elő, mely „hódolat“-ot fejezett ki a Király és
Királyné ő felségeik, színházunk legmagasb pártfogói
iránt. A közönség zajos tetszésnyilvánítással tanúsítá
Fehérvári rendezői ügyessége és buzgalma iránti elös-
merését, őt, valamint Gödét és Néb Marit ismé-
telten kilivta. Színházunk két nyugalomra vonult régi
tagja a kegyelet ezen szép nyilvánulása által mélyen
meghatva hajtá meg magát a közönség előtt.

A színi előadás tárgya Szigligeti 100 arany
pályadíjat nyert „Bajusz“ című 3 felvonásos, jeles vig-
játéka volt. A darab hősnője, Thunelda szerepét Szer-
dahelyi Kálmáné Prielle Cornelia asszony
játcsa, ki azt, már tavalyi vendégzereplése alkalmával
felejthetlenné tette volt közönségünk előtt.

ezelő hajóit; e felett Batumot és Trapezuntot erősített.
Ez utóbbi távirat jelzi, mily jól megértik a török állam-
férfiak, mit jelent az, hogy Goresakoff herezeg örökös
fenségi czimmet ruházottat fel. Körülből ennek com-
mentárját képezi Fadejev orosz tábornok és udvari pu-
blicitista kéziratban a beavatott korokban keringő röpírta,
mely egy orosz s osztrák-magyar haboru eshetőségével
foglalkozva azt mondja: „a keleti kérdést nem lehet
Konstantinápolyban, hanem csak Bécsben meg-
oldani.“

Az ilyen előjelekkel szemben, ha tudjuk, hogy a
moldva-oláh állapotok teljesen elmérgesedtek,
hogy az új ministerium egy része is fejedelmellones, s
az elosztott kamarában egy töredék Károly letételeét
hozta volt szóba; ha számba vesszük, hogy maga a
fejedelem a mellett áll, hogy jobb lenne elutazni: a vi-
har elvonulását hinni kissé korai.

Hogy vannak hatalmak, melyek e zavarokat már
csirákban szerették volna elfojtani, igaz; de vannak
oly nagyhatalmak is, melyek e csirákat kifejezni
segíték. Ezt ne feledjük, ugy azt se, hogy az orosz-
porosz entente cordialek is meg kell hogy legyen
kikötött díja; az pedig, hogy az orosz hadat viselhet
Khiva vagy Khokan ellen, ilyen nem lehet. Már pedig
az „örökös fenség“ ma, midőn a porosz-nómet haderőt
ismet lekötik a franciaországi beláthatlan végű zavarok,
Bismarck collegájától követelni fogja a megígért ár-
megadását.

Ezokból nem meg bízható a magyar-osztrák-porosz
barátság hatására való számítás az Al-Dunánál; bár
el kell ismerni, hogy ez a vihar eloszlatná, ha t. i.
az utóbbi fél is ugy akarná.

E részben a dunai fejedelemségek államiságának
complicált garantíja, előzelei sem igen biztatók. 1858-
és 1866-ban csak utólagosan szólhattak bele a do-
logba a garantírozó hatalmak, bár az ő kezökben kell
vala lenni a szerződésnek szerint a döntő hatalomnak.
Jót állhat-e ma valaki arról, hogy azon, a mit például
a vörösek tennének Oroszország biztatására, Porosz-
ország elnézésével a többi Európa valamit változ-
tathatna? Figyeljünk tehát, mert még Beust sem látja
többé Európát.

A párisi vörös forradalmárok
reményei.

— Egy angol lap tudósítója nagy bajjal bejutott a
párisi központi bizottság tanácskozó termébe s itt szóba
eredt a kormányzó tagokkal. Látva, hogy állítottak fel

Az előadás fénypontját ünnepelel művészno-vendő-
günk alakító művészete képezte. Előad-sában nemes tűz,
finomság; mozdulataiban francziás könnyűség, elegan-
cia; alakításában mesteri találó színezés jellemezte,
mely által sem szebb, sem rutab, hanem a szerző
által teremtet kép maga természetes valóságában dom-
borult ki. A közönség több versen viharosan megtapsolta
és kihívta. Szerdahelyi Kálmán, Feleki Mik-
lós ugyszintén Bogdanovich Krisztina játékeit;
jöllehet nem működtek épen szerepkörükben, fényes si-
ker követte, melyért az elismerés sokszor ismételve za-
jos tapsban és kihívásban nyilvánult. A jelenlevő szerző
jeles és termékeny színműírónk Szigligeti Ede ur
zajos ovatiokban részesült; a lelkesült közönség ismé-
telve kihívta és megéljenezte. A másodnap előadás Jó-
kai Mór hatásos: „Szigetvár vértanú“ című tragoe-
diája volt, melyben Jókainé Laborfalvi Róza
assz. Anna szerepét játszta. Oly hosszu idő után viszont
láthatta Kolozsvár a már nyugalomba vonult, halhatatlan
magyar színművészt, ki itt kezdé meg azon pályát, mely
annyi babért hozott fejére. A közönség izgatottan várta
megjelenését, s midőn a színpadra lépett, őt viharos
taps és éljenzés tört ki, minőnek tanui e falak bizonyára
még soha sem valának. Nehány perczig tartott a taps és
éljenzés, mi alatt számos koszoru és füzér hullott elébe.
Művészi játéka által oly élvezetet nyújtott közönségünk-
nek, minőt hasonló szerepekben bizonyára még senki. Ő
lelkünkhez szölt, az emberi szenvedélyek és érzelmek
valódi hangján, és ugy alakított, hogy a költő sem lát-
hatta alakját tökéletesebben phantáziájában, midőn azt
megteremté. Midőn lyrai hangon beszélt, mint az első
felvonás gyönyörű monologjában, azon hatást éreztük,
mit egy zengetes lágy dallam idéz elő: midőn a mester
lelkosedve játszik. Sokak szemében könnyeket látunk
csillogni hatása alatt. És valóban nehéz elhatározni, ha
ezen jelenetben volt-e tökéletesebb vagy ott hol drámai
hangon beszélt, avagy ott, midőn semmit se szölt, de
arcán még is egy háborgó lélek egész tengere, vagy a
szerelem mennyországa sugárzott vissza. A közönség min-
den jelenése után zajosn megtapsolta és kihívta. Hogy
tudósításunk terjedelmében tul ne lépjük a körülmények
által megszabott határt, még csak azt említi meg, hogy
a személyzetet Feleki Miklós ur (Zrínyi) Szer-
dahelyi Kálmán (Nachem) és Kovács Gyula
egészítették ki, és így az előadás a legfényesebben sikerült.

T Á R C Z A.

A kolozsvári nemzeti színház 50
éves jubileuma.

(—r.—o.) A kolozsv. nemz. színház félszázad előtt
történt megnyitásának örömmünnepe, a színházi választ-
mány ünnepély—endező bizottsága e hó 1-ső és 2. kára
diszlocadást rendezett, az itteni színész-nyugdíjintézet
pénzalapjának gyarapítására.

A szó teljes értelmében örömmünnepe volt ez, melyre
a Királyhágon inneni és tül részek legfávoalbbi vidékei-
ről is igen számosan sereglettek össze a nemzeti művelő-
dés és művészet ama csarnokába, melyet a hazafiai ál-
dozatköszég emelt föl.

Erdely szülottei közül voltak sokan, kiket a vég-
zet még gyermekkorukban messzi távolba szölitott el
bérezes kazánkból, és most kettős erővel lobbant föl
lelkökben a nemzeti művelődés, művészet iránti lelkesedés
és a szülotföld szeretete, mint Jókai mondá fogadtatása
alkalmával: „az első szerelem“ — és dobogó kebellet
sietek a szép völgybe, hogy vegyüljenek az örvendezők
ezrei közé és róják le ök is a kegyelet adóját.

Társas életünk lassan lüktető ereiben egyperczre
fölpezsdült a vér; Kolozsvár nagyvárosias szint öltött,
nyilvános helyeink, utcáink népebbek, élénkebbek
lettek. Minden nyomon idegenekre, vagy rég nem látott
ismerősökre akadunk, kiket a bekövetkezendő ünnepély
hozott körünkbe. A farkasutca megszokott csöndjét föl-
verték a jegy után sovárgók. Azok valóságos búcsu-
neteket intéztek a színházi pénztár felé, de alig egy har-
mada távozhatott onnan kielégítve, jóllehet a választ-
mány titkára mindent elkövetelt, hogy minél többen részt
vehessenek az ünnepélyben.

Főlöleg is moudanunk, hogy a színház minden
zuga szorongásig megtelt.

Az előadás 7 órakor vette kezdetét Kölosei hym-
nuszával, melyet Bertha Sándor magyar nemzeti
hymnusa követt. Mindkettőt zenekarkísérett mellett az
összes személyzet énekelte.

Ezután E. Kovács Gyula első drámai színé-

